

through real-life content". *Frontiers of Entrepreneurship Research*, Vol. 31, No. 9.

11. *Melnikas, B.* (2008). The knowledge based economy in the European Union: innovations, networking and transformation strategies. *Transformations in business and economics* 7, 3(15): 170-192.

12. *Mwasalwiba, E. S.* (2010). "Enterprise education: a review of its objectives, teaching methods, and impact indicators". *Education+ Training*, Vol. 52, No. 1, pp. 20-47.

13. Needs Analysis & International Best Practice – Innolab Project (http://www.innolabs.org/wp-content/uploads/2013/10/Needs_Analysis_Report-Deliverable-10.pdf)

14. OJ L 394, 30.12.2006. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/EC).

15. *Politis, D.* (2005). "The Process of Entrepreneurial Learning: A Conceptual Framework". *Entrepreneurship Theory and Practice*, July, pp. 399-424.

16. *Rae, D.* (2006). "Entrepreneurial learning: a conceptual framework for technology-based enterprise". *Technology Analysis & Strategic Management*, Vol. 18, No. 1, pp. 39-56.

17. *Rasmussen, E.A., & Sorheim, R.* (2006). "Action-based enterprise education". *Technovation*, Vol. 26, No. 2, pp. 185-194.

The theoretical and practical approaches to the development of entrepreneurial qualities to enhance innovative activity and purposeful development of innovative potential of Kharkov Region based on European practices are demonstrated in the article. The survey of enterprises that was helped to get understanding of existing innovation practices of enterprises in Kharkiv Region and to determine the role of universities in the formation and development of innovation activity of region.

The theoretical and practical approaches to the development of entrepreneurial qualities to enhance innovative activity and purposeful development of innovative potential of Kharkov Region based on European practices are demonstrated in the article. The survey of enterprises that was helped to get understanding of existing innovation practices of enterprises in Kharkiv Region and to determine the role of universities in the formation and development of innovation activity of region.

Key words: Innovative activities, Knowledge society, Innovation potential, Innovation practices, Entrepreneurship, Economical development.

УДК 631.162

Гнатюк Т. М., Марчук І. Я.

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАЛІЗОБЕТОННИХ ВИРОБІВ

У статті розглянуто специфіку формування прибутку на підприємствах залізобетонних виробів в розрізі групування доходів та витрат на рівні цехів, дільниць та номенклатурних груп. Визначено роль управлінського обліку в забезпеченні ефективної системи прийняття рішень внутрішніми користувачами через розрахунок ряду показників ділової активності.

Ключові слова: прибуток, управлінський облік, доходи, витрати, робочий план рахунків, ділова активність, інтенсивність.

I. Вступ. Активна ділова діяльність підприємства призводить до виникнення фінансового результату, який кожен суб'єкт господарювання прагне отримувати у вигляді прибутку. За умов жорсткої конкуренції на ринку залізобетонних виробів досягнення цієї мети значно ускладнюється. Насиченість ринку будівельних матеріалів змушує кожне підприємство даної галузі шукати альтернативні шляхи максимізації фінансового результату, задля підвищення результативності діяльності.

Дослідження окремих елементів процесу обліково-інформаційного забезпечення уп-

равління підприємствами та використання аналітичної оцінки при визначенні ринкової активності підприємств викладено в працях Дюкарева Х. Л., Лебедева А. М., Велкова І. Ю. та інших вітчизняних вчених. Проте глазеті особливості управління якістю прибутку досліджуються мало. А зважаючи на мінливість ринкового середовища, то і категорію фінансових результатів недостатньо досліджувати, як окремий елемент обліку, оскільки його формування знаходиться в прямій залежності від суми отриманих доходів та понесених витрат підприємства за визначений проміжок часу. Розробка та активне впровадження у практичну діяльність обліково-інформаційного забезпечення управління даними показниками дає можливість підприємствам залізобетонних виробів нарощувати прибуток, за рахунок прихованих внутрішніх резервів через зміну структури виробництва і реалізації продукції у розрізі цехів, дільниць та номенклатурних груп.

II. Постановка завдання. В умовах браку зовнішніх джерел фінансування динамічного та поступального розвитку підприємств залізобетонних виробів необхідно розробити концептуальну схему формування інформації для управління якістю прибутку, яка дозволяє під-

вищити оперативність рішень менеджменту на різних рівнях виробничо-господарського процесу щодо цехів, дільниць та номенклатурних груп готової продукції та забезпечує деталізацію аналітичної інформації щодо прибутковості даних рівнів.

III. Результати. Бухгалтерський облік ведеться на підприємстві з метою формування інформаційної бази, що забезпечує потреби зовнішніх та внутрішніх користувачів. Потреби зовнішніх користувачів задовольняються інформацією, сформованою в системі фінансового обліку, чітко регламентованого Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [1] та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Проте внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень необхідна детальніша інформація про господарські операції, що відбуваються на підприємстві. Для виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі такої інформації ведеться управлінський облік. Порядок його ведення визначається організаційно-виробничими особливостями діяльності підприємства, і передбачає деталізацію фінансово-господарської інформації до такого ступеня, який необхідний для задоволення потреб управлінського персоналу у прийнятті зважених та якісних управлінських рішень.

Важливим елементом організації управлінського обліку є визначення місця рахунків бухгалтерського обліку в системі управлінського обліку. Міжнародною практикою встановлено два підходи до побудови плану рахунків управлінського обліку: автономна та інтегрована системи. При застосуванні автономної системи кожен вид обліку має окремий план рахунків або окремий розділ в загальному плані для ведення управлінського обліку [2]. На більшості українських підприємств застосовується інтегрований підхід, який передбачає кореспонденцію рахунків управлінського обліку з рахунками фінансового обліку в межах єдиного плану рахунків.

Деталізація інформації в управлінському обліку, за інтегрованого підходу, досягається шляхом відкриття до рахунків фінансового обліку, визначених Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [3], аналітичних рахунків нижчого порядку. З врахуванням специфіки діяльності підприємств залізо-

бетонних виробів, нами розроблено Концептуальну схему руху інформації про витрати, доходи та фінансові результати, що містить деталізацію рахунків витрат і доходів за цехами, дільницями та видами продукції (рис. 1).

На основі схеми руху інформаційних потоків по рахунках обліку доходів, витрат та фінансових результатів, нами обґрунтовано шляхи формування прибутку підприємств залізобетонних виробів в розрізі аналітичного співставлення отриманих доходів і понесених витрат за видами діяльності, структурою та номенклатурою виробництва. Оскільки на прибуток значною мірою впливають об'єктивні чинники зовнішнього середовища, підприємству вкрай необхідно через інструментарій управлінського обліку здійснювати управління доходами і витратами в суб'єктивному внутрішньому середовищі.

Для підприємств залізобетонної галузі, виробництво яких характеризується великою номенклатурою готової продукції та розгалуженою структурою участі продукції кожного номенклатурного виду у фінансових результатах, нами запропоновано всі виробничі витрати згрупувати на трьох субрахунках: 231 “Основне виробництво”, 232 “Допоміжне виробництво” і 233 “Обслуговуючі цехи”. В складі двох останніх субрахунків підприємство відповідно до організаційної структури може відкривати аналітичні рахунки для обліку витрат підрозділами допоміжного і обслуговуючого виробництва.

Рахунок 231 “Основне виробництво” потребує більшої деталізації, оскільки саме на ньому відобразатиметься основна сума витрат. Підприємства залізобетонних виробів можуть відкривати наступні субрахунки до нього:

- 2311 “Арматурна дільниця”,
- 2312 “Формувальна дільниця”,
- 2313 “Бетонозмішувач”.

Така деталізація дає змогу групувати витрати за видами основного виробництва, аналізувати їхню структуру та здійснювати пошук шляхів мінімізації витрат, задля максимізації прибутку (табл. 1).

Для більш повного задоволення потреб в інформації внутрішніх користувачів, рекомендовано в межах підрозділів основного виробництва виділяти аналітичні рахунки, що відповідають номенклатурним групам продукції. Аналогічно аналітичні рахунки за такими ж дільницями та номенклатурними групами слід відкривати до рахунків:

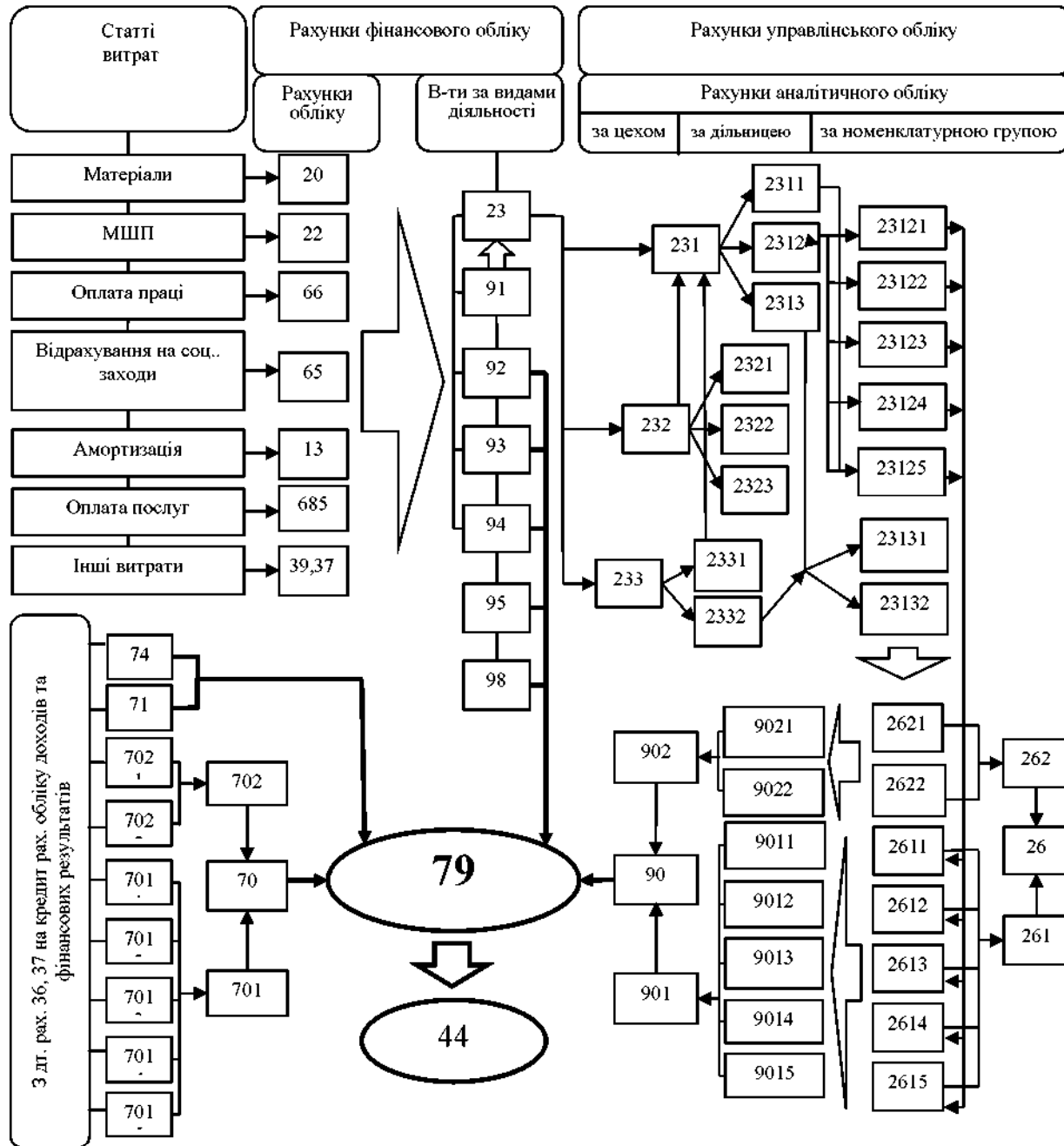

Рис. 1. Концептуальна схема руху інформації про витрати, доходи та фінансові результати в системі управлінського обліку на підприємствах залізобетонних виробів [джерело: власна розробка]

- 26 "Готова продукція";
- 70 "Дохід від реалізації";
- 90 "Собівартість реалізації".

За допомогою виокремлення рахунків четвертого порядку, з'являється можливість аналізувати ефективність виробництва на рівні окремої номенклатурної групи. Так, маючи інформацію про собівартість однорідної групи виробів та дохід від її реалізації, можна визначити рівень рентабельності цієї групи шляхом ділення валового прибутку (різниця між доходом і витратами) на її собівартість. Порівню-

ючи даний показник за різними номенклатурними групами, можна отримати інформацію про найбільш прибуткові групи, і на цій основі прийняти рішення про формування асортименту виробництва. Також можлива ситуація, коли при достатньо високій рентабельності підприємства в цілому, деякі номенклатурні групи є збитковими, і раціональніше було б відмовитись від їх виробництва.

Деталізація рахунків в управлінському обліку дає змогу проводити детальний аналіз ділової активності за кожною номенклатурною

Деталізація рахунків управлінського обліку доходів і витрат підприємств залізобетонних виробів

Синтетичний рахунок	Рахунки II порядку	Рахунки III порядку	Рахунки IV порядку
1	2	3	4
23	Виробництво		
	231	<i>Основне виробництво</i>	
		2311	Арматурна дільниця
		2312	Фомувальна дільниця
			За номенклатурними групами
		2313	Бетонозмішувач
			За номенклатурними групами
26	232	<i>Допоміжне виробництво</i>	
		2321	Лабораторія та технічний контроль
		2322	Ремонтна дільниця
		2323	Електропостачання
	233	<i>Обслуговуючі цехи</i>	
		2331	Склад готової продукції
		2332	Транспортна дільниця
26	Готова продукція		
	261	<i>Формові вироби</i>	
		За номенклатурними групами	
	262	<i>Рідкий бетон</i>	
За номенклатурними групами			
70	Дохід від реалізації		
	701	<i>Дохід від реалізації формових виробів</i>	
		За номенклатурними групами	
	702	<i>Дохід від реалізації рідкого бетону</i>	
За номенклатурними групами			
90	Собівартість реалізації		
	901	<i>Собівартість формових виробів</i>	
		За номенклатурними групами	
	902	<i>Собівартість рідкого бетону</i>	
За номенклатурними групами			

групою. Ділову активність суб'єкта господарювання можна визначити як сукупність його дій стосовно ефективного використання виробничих та фінансових ресурсів, підвищення оборотності активів та капіталу, економічного зростання, розширення сегменту на ринках збуту продукції та підвищення ділової репутації підприємства [4]. Аналіз ділової активності розширює можливості управлінського персоналу у прийнятті рішень та управлінні виробничо-господарською діяльністю суб'єкта господарювання, завдяки розширенню інформаційної бази про основні показники ефективності та інтенсивності виробництва і реалізації основних груп готової продукції.

Завдяки такій деталізації, з'являється можливість розрахувати показник інтенсивності – коефіцієнт оборотності, що опосередковано дає інформацію про попит у замовників конкретних номенклатурних груп. Знайшовши частку від ділення доходу від реалізації певної номенклатурної групи на собівартість цієї групи, менеджер отримує інформацію про швидкість обороту однорідної групи виробів. Чим вище цей коефіцієнт, тим більший попит на групу виробів, і відповідно вищі темпи реалізації, ніж у виробів з низьким рівнем оборотності. Важливо враховувати, що, навіть, високорентабельна номенклатурна група за низького рівня оборотності може давати мен-

ше прибутку, ніж група з середньою прибутковістю та вищою швидкістю обороту.

Також можна розрахувати час протягом якого номенклатурна група здійснює один оборот, тобто період обороту. Це дає змогу спрогнозувати майбутні грошові потоки, і уникнути втрат, у зв'язку з нестачею ресурсів для здійснення господарської діяльності, а відповідно і зменшити ризик зниження прибутковості в цілому. Чим нижче абсолютне значення даного показника, тим ефективнішим є виробництво такої номенклатурної групи.

Прискорення оборотності групи виробів можна розрахувати по їх абсолютному та відносному вивільненню. Під абсолютним вивільненням розуміється зниження суми номенклатурних груп у поточному році порівняно з попереднім при тому ж обсязі реалізації продукції або при його збільшенні [5]. Відносне вивільнення являє собою випередження темпів зростання обсягів продажу над темпами зростання виробництва продукції. У цьому випадку меншим обсягом виготовленої продукції забезпечується більша виручка. Визначення даних показників на рівні кожної номенклатурної групи дає можливість підприємству прогнозувати потребу в оборотних коштах, за рахунок визначення економічно обгрунтованої суми додаткового залучених в оборот коштів кожною номенклатурною групою чи вилучених за рахунок прискорення їх оборотності.

IV. Висновки. Отже, розроблена обліково-інформаційна система та розраховані на її основі показники дають змогу здійснювати управління якістю формування прибутку на рівні окремих номенклатурних груп. Отримання такої інформації можливе лише за умови ведення детального управлінського обліку в частині витрат, доходів та фінансових результатів у розрізі структури виробництва та

однорідних груп продукції. Проведення такої деталізації рахунків фінансового обліку дасть змогу вирішувати питання щодо формування асортименту продукції, збільшення обсягів виробництва певних номенклатурних груп, чи навпаки його зниження, зняття окремих груп з виробництва та багато інших, що сприятиме нарощенню обсягів прибутку.

1. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 № 996-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-1>

2. Дюкарева Х. Л. Удосконалення методики обліку фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] / Х. Л. Дюкарева // Економіка і організація поліграфії. – Режим доступу : <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/2-12/12.pdf>

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ від 30.11.99 № 291 [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

4. Лебедева А. М. Методичні аспекти аналізу ділової активності підприємства / А. М. Лебедева // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2010. – №2. – с. 138-145. – Режим доступу: <http://dspace.opu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2048/1/%D0%92%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B3%D0%BA%20%D0%2B.pdf>

5. Велкова І. Ю. Сучасні методики розрахунку показників ефективності використання оборотних активів підприємств АПК / І. Ю. Велкова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Вип. 1. – С. 46-51. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsed_2013_1_8.pdf

The article deals with the specifics of formation of profit at the enterprises of concrete products, in terms of grouping income and expenses at the level of departments, sections and nomenclature groups. The role of management accounting in ensuring an effective system of internal decision-making by users through the calculation of a number of indicators of business activity.

УДК 334.716:330.15(049.3)

Шкроміда В. В., Немеш М. І.

ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПІДХІД ОЦІНЮВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто методичні особливості оцінювання ресурсного потенціалу підприємства з використанням інтегрального підходу. Узагальнено багатогранний характер об'єкта дослідження та простежено в динаміці основні тенденції його поведінки. Наведено розрахунки, які слугуватимуть вичерпною

інформаційною основою для прийняття ефективних управлінських рішень.

Ключові слова: ресурсний потенціал, інтегральна оцінка, метод відстаней, система прийняття рішень.